

Motion till riksdagen 2024/25:2602

av **Boriana Åberg (M)**

Avskaffande av dagsböter som straffpåföljd

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att avskaffa dagsböter som straffpåföljd och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Dagsböter är i dag en vanlig straffpåföljd för brott som betecknas som ringa men ändå bedöms vara av grövre karaktär, som exempelvis fortkörning över en viss hastighet. Dagsböter kan även utdömas för vissa former av narkotikabrott, ringa stöld och bokföringsbrott, och det är en vanlig påföljd för bland annat ungdomar som inte döms till ungdomsvård. Dagsböterna ska motsvara en dags nettoinkomst och bedöms utifrån inkomst och beroende på hur allvarligt brottet anses vara. Bestämmelsen om dagsböter regleras i 25 kap. brottsbalken och dagsböter utdöms mellan minst 30 stycken och högst 150 stycken. Samtidigt ska domstolen ta hänsyn till den åtalades inkomst, förmögenhet och allmänna ekonomiska förhållanden. Här uppstår emellertid ett problem.

Det sker sällan någon formell kontroll, om inte starka misstankar om bötesfusk föreligger, av den åtalades ekonomiska situation, vilket innebär att den som är åtalad kan uppge att han eller hon är arbetslös och därmed dömas till en väldigt låg dagsbot. Detta leder till en orimlig situation där personer har möjlighet att komma undan ett strafföreläggande genom att uppge falska uppgifter och utnyttja luckor i rättsväsendet.

Dagsböter som straff strider mot principen om likhet inför lagen: Samma brott ska straffas på samma sätt och med samma straff oavsett vem som utför det. Brottet blir inte värre för att det utförs av en höginkomsttagare.

Med dagsböter knutna till inkomst riskerar kriminella med svarta inkomster att få straffrabatt i förhållande till en i övrigt skötsam skattebetalare. Finns det ingen beskattad inkomst blir dagsboten ganska låg, vilket ger straffrabatt för individer med svarta inkomster. Den gruppen är inte extra skyddsvärd sett ur ett allmänt rättsperspektiv.

Orimligheten i att ha dagsböter som straffpåföljd illustreras också av bötesbeloppet vid fortkörning. Sedan den 1 oktober 2006 är bötesstraffet för fortkörning med 30–

49 km/h över hastighetsgränsen på en 30-väg 4 000 kronor. Kör man 50 km/h eller mer för fort blir straffet dagsböter. I april 2023 uppmärksammades ett fall där fortkörare som körde i 123 km/h på en 30-väg dömdes till att betala 2 800 i dagsböter.

Regeringen bör därför utifrån detta överväga en översyn av lagstiftningen i syfte att avskaffa dagsböter som straffpåföljd.

Boriana Åberg (M)